

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-665/23 - 1

Asia C-665/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

9.11.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

8.11.2023

Valittaja:

IL

Vastapuoli:

Veracash SAS

[– –]

IL [– –] cour d'appel de Paris'n (Pariisin ylioikeus) [– –] 3.1.2022 antamasta tuomiosta asiassa, jossa sen vastapuolena on Veracash-yhtiö, [– –] kassaatiomenettelyn vastapuoli.

Valittaja vetoaa valituksensa tueksi kahteen kassaatioperusteeseen.

[– –]

[menettelyä koskevia mainintoja]

Tosiseikat ja menettely

- 1 Valituksenalaisen tuomion [– –] mukaan Veracash-yhtiö, jossa IL oli avannut kultaan pohjautuvan talletustilin, lähetti 24.3.2017 IL:n osoitteeseen uuden

pankkiautomaatti- ja maksukortin. IL, joka väitti, että hän ei ollut hakenut eikä vastaanottanut kyseistä korttia ja että hänen tililtään oli tehty 30.3.–17.5.2017 oikeudettomia päivittäisiä nostoja, nosti Veracash-yhtiötä vastaan kanteen, jossa hän vaati palautusta ja vahingonkorvausta.

- 2 Hänen vaatimuksensa hylättiin ensimmäisessä oikeusasteessa ja toisessa oikeusasteessa muun muassa sillä perusteella, että hän ei voinut vedota rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain (code monétaire et financier) L. 133-18 §:n säännöksiin, koska hän ei ollut ilmoittanut riidanalaisista maksutapahtumista Veracash-yhtiölle ”viipymättä” ja ”välittömästi”.

Sovellettavat säädökset

- 3 Sovellettavat säädökset ovat ne, jotka olivat voimassa riidanalaisten nostojen tekohetkellä eli 30.3.–17.5.2017.

Direktiivi 2007/64/EY, joka annettiin 13.11.2007

- 4 Maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annettuun direktiiviin 2007/64/EY sisältyy 56 artikla, jonka otsikko on ”Maksuvälineitä koskevat maksupalvelunkäyttäjän velvollisuudet” ja jossa säädetään seuraavaa:

”1. Maksuvälineen käyttöön oikeutetu[lla] maksupalvelunkäyttäjällä on velvollisuus

- a) käyttää maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevia ehtoja noudattaen; ja
- b) saatuaan tietää maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta väärin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä ilmoittaa siitä maksupalveluntarjoajalle tai tämän ilmoittamalle taholle – – ilman aiheetonta viivytystä.

2. Maksupalvelunkäyttäjän on 1 kohdan a alakohdan soveltamistarkoituksessa heti maksuvälineen saatuaan erityisesti toteutettava kaikki kohtuulliset toimet huolehtiakseen maksuvälineeseen liittyvien henkilökohtaisten turvatekijöiden säilymisestä.”

- 5 Kyseisen direktiivin 58 artiklassa, jonka otsikko on ”Ilmoitus oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista”, säädetään seuraavaa:

”Maksupalvelunkäyttäjällä on oikeus saada maksupalveluntarjoajalta hyvitys vain siinä tapauksessa, että hän ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta, muun muassa 75 artiklassa tarkoitettuun vaatimukseen oikeuttavasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen

havaittuaan. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, paitsi sellaisessa tapauksessa, jossa maksupalveluntarjoaja ei ole antanut tai asettanut saataville maksutapahtumaa koskevia tietoja III osaston mukaisesti.”

- 6 Saman direktiivin 60 artiklassa, jonka otsikko on ”Maksupalveluntarjoajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on 58 artiklan soveltamista rajoittamatta varmistettava, että jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti, maksajan maksupalveluntarjoaja palauttaa maksajalle kyseisen maksutapahtuman summan välittömästi ja tarvittaessa palauttaa veloitettun maksutilin sellaiseen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.

2. Muu rahallinen korvaus voi määräytyä maksajan ja hänen maksupalveluntarjoajansa väliseen sopimukseen sovellettavan lain mukaisesti.”

- 7 Mainitun direktiivin 61 artiklassa, jonka otsikko on ”Maksajan vastuu oikeudettomista maksutapahtumista”, säädetään seuraavaa:

”1. Poiketen siitä, mitä 60 artiklassa säädetään, maksaja on enintään 150 euroon saakka vastuussa oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvistä menetyksistä, jotka aiheutuvat kadonneen tai varastetun maksuvälineen käytöstä tai, jos maksaja on jättänyt huolehtimatta henkilökohtaisten turvatekijöiden säilymisestä, maksuvälineen väärinkäytöstä.

2. Maksajan on vastattava kaikista menetyksistä, jotka johtuvat sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, jotka hän on aiheuttanut toimimalla petollisesti tai laiminlyömällä tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan. Tällaisissa tapauksissa ei sovelleta tämän artiklan 1 kohdassa mainittua enimmäissummaa.

3. Jäsenvaltiot voivat tapauksissa, joissa maksaja ei ole toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti 56 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan, vähentää maksajan artiklan 1 ja 2 kohdan mukaista vastuuta, ottaen huomioon erityisesti maksuvälineeseen liitetyt henkilökohtaiset turvatekijät ja olosuhteet, joissa maksuväline katosi, varastettiin tai tuli väärinkäytetyksi.

4. Maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, joita kadonneen, varastetun tai väärinkäytetyn maksuvälineen käytöstä aiheutuu sen jälkeen, kun hän on tehnyt 56 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettun ilmoituksen, ellei hän ole toiminut petollisesti.

5. Jos maksupalveluntarjoaja ei anna käytettäväksi asianmukaisia keinoja tehdä milloin tahansa ilmoitusta kadonneesta, varastetusta tai väärinkäytetystä maksuvälineestä, kuten 57 artiklan 1 kohdan c alakohdassa edellytetään, maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, jotka aiheutuvat kyseisen maksuvälineen käytöstä, ellei hän ole toiminut petollisesti.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 8 Direktiivi 2007/64/EY saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä maksupalvelujen tarjoamista koskevista vaatimuksista ja maksulaitosten perustamisesta 15.7.2009 annetulla asetuksella nro 2009- 866 (ordonnance n° 2009- 866, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement), jolla muun muassa luotiin rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 ja L. 133-24 §, jossa toistetaan direktiivin 56, 58, 60 ja 61 artiklan säännökset.
- 9 Rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-17 §:n, sellaisena kuin sen sanamuoto on kyseisen asetuksen seurauksena, I momentissa säädetään, että ”[s]aatuaan tietää maksuvälineensä tai siihen liittyvien tietojen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta väriin käsiin taikka sen tai niiden oikeudettomasta käytöstä maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava tästä viipymättä maksupalveluntarjoajalleen tai tämän ilmoittamalle taholle maksuvälineen sulkemiseksi ”.
- 10 Saman lain L. 133-18 §:ssä säädetään seuraavaa:
- ”Jos kyseessä on oikeudeton maksutapahtuma, josta käyttäjä ilmoittaa L. 133-24 §:ssä säädettyjen ehtojen mukaisesti, maksajan maksupalveluntarjoajan on välittömästi palautettava maksajalle oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärä ja tarvittaessa palautettava veloitettu maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista.
- Maksaja ja maksajan maksupalveluntarjoaja voivat sopimuksen perusteella päättää lisäkorvauksesta.”
- 11 Saman lain L. 133-19 §:ssä säädetään seuraavaa:
- ”I. – Jos kyseessä on oikeudeton maksutapahtuma, joka johtuu maksuvälineen katoamisesta tai varastamisesta, maksajan on vastattava L. 133-17 §:ssä säädetyn ilmoituksen tekemistä edeltävänä aikana kyseisen välineen käyttämiseen liittyvistä menetyksistä, kuitenkin enintään 150 euroon saakka.
- Maksajalle ei kuitenkaan synny vastuuta, jos oikeudeton maksutapahtuma on toteutettu käyttämättä henkilökohtaisia turvatekijöitä.
- II. – Maksajalle ei synny vastuuta, jos oikeudeton maksutapahtuma on toteutettu maksuvälineen tai siihen liittyvien tietojen jouduttua väriin käsiin maksajan tietämättä.
- Vastuuta ei synny myöskään siinä tapauksessa, että maksuväline on tullut väärennetyksi, jos maksajan maksuväline oli maksajan hallussa oikeudettoman maksutapahtuman toteutuessa.

III. – Ellei maksaja ole toiminut petollisesti, maksaja ei ole vastuussa taloudellisista seurauksista, jos maksupalveluntarjoaja ei anna käytettäväksi asianmukaisia keinoja tehdä L. 133-17 §:ssä säädettyä ilmoitusta maksuvälineen sulkemiseksi.

IV. – Maksajan on vastattava kaikista menetyksistä, jotka johtuvat oikeudettomista maksutapahtumista, jos kyseiset menetykset ovat aiheutuneet maksajan petollisesta toiminnasta tai jos maksaja on laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeään huolimattomasti L. 133-16 ja L. 133-17 §:ssä mainittuja velvollisuuksia.”

12 Lopuksi mainitun lain L. 133-24 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta viipymättä ja viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä oikeuden menetyksen uhalla, paitsi jos maksupalveluntarjoaja on jättänyt antamatta maksupalvelunkäyttäjälle tai asettamatta tämän saataville kyseistä maksutapahtumaa koskevia tietoja III osan 1 osaston IV luvun mukaisesti.

Jos maksupalvelunkäyttäjä ei ole luonnollinen henkilö, joka toimii muuten kuin ammattimaisesti, osapuolet voivat päättää poiketa tämän pykälän säännöksistä.”

Valitusperusteiden arviointi

Toisen valitusperusteen ensimmäinen osa

Valitusperuste

13 IL arvostelee tuomiota, jossa todetaan, että Veracash-yhtiötä ei ole velvoitettava palauttamaan hänelle 794,513 grammaa kultaa tai, jollei näin voida tehdä, maksamaan hänelle sen arvoa euroissa, ja jossa hylätään kaikki muut hänen vaatimuksensa, koska ”maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta viipymättä ja viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä saamisoikeuden menetyksen uhalla, paitsi jos maksupalveluntarjoaja on jättänyt antamatta maksupalvelunkäyttäjälle tai asettamatta tämän saataville kyseistä maksutapahtumaa koskevia tietoja [– –]; cour d’appel katsoi käsiteltävässä asiassa, että IL ei voinut vedota rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-18 §:n säännöksiin, koska maksupalvelunkäyttäjän on ilmoitettava oikeudettomasta maksutapahtumasta ’viipymättä’ ja ’välittömästi’ palveluntarjoajalle, ja että IL ei ollut osoittanut, että hän oli täyttänyt tämän velvollisuuden, koska hän oli osoittanut Veracash-yhtiölle riittävää riidanalain noston tekemisen jälkeen, vaikka pankkikortin käyttäjällä on tilin veloituspäivästä lukien 13 kuukautta aikaa tämän ilmoituksen tekemiseen; asian tällä tavoin ratkaistessaan

cour d'appel rikkoi rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-24 §:ää, sellaisena kuin se oli ennen 9.8.2017 annetun asetuksen nro 2017-1252 antamista”.

Cour de cassationin vastaus

Valitusperusteen tutkittavaksi ottaminen

- 14 [– –].
- 15 [– –].
- 16 Valitusperuste voidaan [– –] ottaa tutkittavaksi.

Valitusperusteen asiasisältö

- 17 Asian ratkaisu riippuu siitä, voiko maksupalveluntarjoaja kieltäytyä palauttamasta oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärää, kun maksaja on, vaikka hän on ilmoittanut maksutapahtumasta 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä, tehnyt ilmoituksen viiveellä ilman, että tämä viive on ollut tarkoituksellinen tai johtunut maksajan törkeästä huolimattomuudesta.
- 18 Valittaja [IL] väittää ensisijaisesti, että maksupalvelunkäyttäjällä on tilin veloituspäivästä lukien 13 kuukautta aikaa ilmoituksen tekemiseen.
- 19 Vastapuoli Veracash-yhtiö vastaa, että vaikka lainsäätäjä on asettanut rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain L. 133-24 §:ssä käyttäjälle velvollisuuden ilmoittaa oikeudettomasta maksutapahtumasta viipymättä ja on asettanut 13 kuukauden pituisen määräajan, lainsäätäjän tarkoituksena on ollut asettaa kaksinkertainen määräaika ja 13 kuukauden pituinen määräaika on enimmäismääräaika. Se lisää, että kun otetaan huomioon se, mistä on kyse, kyseisen säännöksen rakenne edellyttää, että heti kun palvelunkäyttäjä havaitsee poikkeaman, hän reagoi välittömästi ilmoittamalla poikkeamasta palveluntarjoajalleen.
- 20 Oikeusriidoissa sovellettavia rahatalous- ja rahoitusmarkkinalain säännöksiä on tulkittava direktiivin 2007/64/EY artiklojen, jotka mainituilla säännöksillä on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, mukaisesti.
- 21 Cour de cassation toteaa, että direktiivin 2007/64/EY 58 artiklan sanamuodon mukainen tulkinta voi, kuten cour d'appel on katsonut, johtaa siihen, että maksupalveluntarjoajalla katsotaan olevan oikeus kieltäytyä palauttamasta oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärää pelkästään sillä perusteella, että maksupalvelunkäyttäjä ilmoittaa sille kyseisestä maksutapahtumasta viiveellä, vaikka ilmoitus olisi tehty 13 kuukauden pituisessa määräajassa. Se toteaa, että tällaista tulkintaa tukee kyseisen direktiivin johdanto-osan 31 perustelukappale, jossa todetaan yhtäältä, että ”[m]aksupalvelunkäyttäjällä on oikeus saada maksupalveluntarjoajalta hyvitys vain siinä tapauksessa, että hän ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta – – vaatimukseen oikeuttavasta maksutapahtumasta ilman aiheetonta viivytystä sen

havaittuaan”, ja toisaalta, että ”[o]ikeudettomien tai virheellisesti toteutettujen maksutapahtumien riskien ja seurausten vähentämiseksi maksupalvelunkäyttäjän olisi ilmoitettava maksupalveluntarjoajalle mahdollisimman pian kaikki oikeudettomiksi tai virheellisesti toteutetuiksi väitetyt maksutapahtumat – Jos maksupalvelunkäyttäjä on noudattanut ilmoittamista koskevaa määräaika, hänen olisi voitava esittää nuo vaatimukset kansallisen lainsäädännön mukaisten vanhentumisaikojen kuluessa”.

- 22 Tällainen tulkinta vaikuttaa kuitenkin olevan vaikeasti sovitettavissa yhteen direktiivin 2007/64/EY 61 artiklan 2 kohdan kanssa, jossa säädetään, että maksaja ei vastaa kaikista menetyksistä, jotka johtuvat oikeudettomista maksutapahtumista, ja jossa toisin sanoen evätään häneltä oikeus palautukseen muun muassa vain siinä tapauksessa, että hän on laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa saman direktiivin 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan, joihin kuuluu velvollisuus ilmoittaa hänen maksupalveluntarjoajalleen viipymättä hänen maksuvälineensä katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta väriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä. Jos maksajan maksupalveluntarjoaja ei ole joka tapauksessa velvollinen palauttamaan maksajalle sellaisen oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärää, josta maksaja on ilmoittanut sille viiveellä, siitä, onko tämä viive tarkoituksellinen tai johtuuko se törkeästä huolimattomuudesta, tulee nimittäin yhden tekevää.
- 23 Tulkittessaan direktiivin 2007/64/EY 58 artiklaa tuomiossaan 2.9.2021, CRCAM (C-337/20, 36 kohta), Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut, että ”käyttäjä, joka ei ole ilmoittanut maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta liiketoimesta 13 kuukauden kuluessa sen veloittamisesta, ei voi saattaa tätä maksupalveluntarjoajaa vastuuseen myöskään yleisten oikeussääntöjen perusteella, eikä hän näin ollen voi saada palautusta tämän oikeudettoman liiketoimen osalta”, mutta ei ole ottanut kantaa sen seurauksiin, että maksaja ei ole noudattanut viipymättä velvollisuutta ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen oikeudettomasta maksutapahtumasta sen havaittuaan.
- 24 Vaikka Cour de cassation ymmärtää intressin siitä, että maksajaa kannustetaan kiirehtimään ilmoituksen tekemisessä maksupalveluntarjoajalleen, Cour de cassationista vaikuttaa direktiivin 2007/64/EY 61 artiklan 2 kohdan valossa siltä, että unionin lainsäätävä ei ole halunnut määrätä kaikista viiveistä seuraamuksia olosuhteista riippumatta epämällä täysin maksajan oikeuden palautukseen. Cour de cassation taipuu tulkitsemaan kyseistä direktiiviä siten, että lukuun ottamatta sitä tapausta, että maksaja on toiminut petollisesti, ja sitä tapausta, että ilmoitus on tehty 13 kuukauden pituisen määräajan päättymisen jälkeen, se, että maksaja ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen viiveellä maksuvälineensä katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta väriin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä, ei vaikuta maksajan oikeuteen saada korvausta niistä menetyksistä, jotka ovat aiheutuneet sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, joita ei olisi voitu estää viipymättä tehdyn ilmoituksen avulla, ja että maksajalta on evättävä oikeus saada korvausta vain niiden menetysten osalta, jotka ovat aiheutuneet sellaisista oikeudettomista maksutapahtumista, jotka olisi voitu estää viipymättä tehdyn

ilmoituksen avulla, sillä edellytyksellä, että ilmoituksen viive on tarkoituksellinen tai johtuu maksajan törkeästä huolimattomuudesta.

- 25 Koska ei ole kuitenkaan täysin selvää, miten direktiivin 2007/64/EY 56, 58, 60 ja 61 artiklaa on täsmällisesti tulkittava, on lykättävä asian käsittelyä ja esitettävä unionin tuomioistuimelle tämän välipäätöksen päätösosaan sisältyvät ennakkoratkaisukysymykset.

NÄILLÄ PERUSTEILLA Cour de Cassation

ESITTÄÄ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla

Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta 13.11.2007 annetun direktiivin 2007/64/EY 56, 58, 60 ja 61 artiklaa tulkittava siten, että maksajalta on evättävä oikeus oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärän palautukseen, kun hän on tehnyt oikeudettomasta maksutapahtumasta ilmoituksen maksupalveluntarjoajalleen viiveellä, vaikka hän on tehnyt ilmoituksen 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, edellyttääkö maksajan palautuksen saamista koskevan oikeuden epääminen sitä, että ilmoituksen viive on tarkoituksellinen tai johtuu maksajan törkeästä huolimattomuudesta?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko maksajalta evättävä oikeus palautukseen kaikkien oikeudettomien maksutapahtumien osalta vai pelkästään niiden oikeudettomien maksutapahtumien osalta, jotka olisi voitu estää, jos ilmoittamisessa ei olisi ollut viivettä?”

[– –]